

Alte Drucke

**M. T. CICE=||RONIS EPISTO-||LAE AD COMPLVRES ||
SCRIPTAE, QVAS VVLGO || FAMILIARES APPEL=||LARVNT, ||
CVM ARGVMENTIS GI-||berti Longolij, editæ || DE ...**

Cicero, Marcus Tullius

Lipsiae, 1566

VD16 ZV 30873

MARCI TVLLII CICERONIS EPISTOLARVM LIBER AD CVRIONEM ET CAETEROS.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-149860

MARCI TVLLII

CICERONIS EPISTOLARVM
LIBER AD CVRIONEM
ET CAETEROS.

M. T. C. CVRIONI S. P. D. 12

VANQVAM me nomine
negligentiæ tibi suspectū
esse doleo, tamen non tam
molestum mihi fuit accu-
sari abs te officium meum
quam iucundum requiri:
præsertim cum in quo ac-
cusabar, culpa uacarem:

in quo autem desiderare te significabas meas literas,
præ te fers perspectum mihi quidem, sed tamen dula-
cem & optatum amorem tuum. Equidem neminem
prætermisi, quem quidem ad te peruenturum puta-
rem, cui literas non dederim: etenim quis est tam in-
scribendo impiger, quam ego? A te uero bis, terue ad-
summum, & eas perbreueis accepi. Quare si iniquus
es in me iudex, condemnabo eodem ego te crimine:
sin me id facere noles, te mihi æquum præbere debe-
bis. Sed de literis hactenus: non enim uereor, ne non
scribendo te expleam: præsertim si in eo genere stu-
dium meum non aspernabere. Ego te absuisse tam diu
a nobis & doleo, quod carui fructu iucundissimæ con-
suetudinis tuæ, & lætor, quod absens omnia cum ma-
xima dignitate es consecutus, quodq; in omnibus tuis
rebus, meis optatis fortuna respondit. Breue est quod

C

me

me tibi præcipere meus incredibilis in te amor cogit: tanta est expectatio uel animi, uel ingenij tui, ut ego te obsecrare, obtestariq; non dubitem, sic ad nos confirmatus reuertare, ut quam expectationem tui concitasti, hanc sustinere ac tueri possis. Et quoniam meam tuorum erga me meritorum memoriam nulla unquam delebit obliuio, te rogo, ut memineris, quantæcumq; tibi ac cessiones fuerint & fortunæ & dignitatis, eas te non potuisse consequi, nisi meis puer olim fidelissimis atq; amantissimis consilijs paruisses. Quare hoc animo in nos esse debebis, ut ætas nostra iam ingrauescens, in amore atque in adolescentia tua conquiescat. Vale.

Graui teste priuatus sum amoris summi erga te mei patre tuo clarissimo uiro: qui cum suis laudibus, tum uero te filio superasset omnium fortunam, si ei contigisset, ut te ante uideret, quam e uita discederet. Sed spero, nostrā amiciciam nō egere testibus. Tibi patrimonium dij fortunent. Me certe habebis, cui carus æque sis et periucundus, ac fuisti patri. Nempe studium meum non defuit declarandorum munerum tuo nomine: sed nec mihi placuit, nec cuiquā tuorum, quicquam te absente fieri, quod tibi cum uenisses, non esset integrum. Meam quidem sententiam aut scribam ad te postea pluribus, aut, ne ad eam meditare, imparatum te offendam, coramq; contra istam tuam rationem, meam dicam, ut aut te in meam sententiam adducam, aut certe testatum apud animum tuum relinquam, quid senserim: ut si quando (quod nolim) displicere tibi tuum consilium cæperit, possis meum
recor.

*rationem
adferam
ut*

recordari. Breui tamen sic habeto, in eum statum temporum tuum reditum incidere, ut ijs bonis, quæ tibi natura, studio, fortuna data sunt, facilius omnia, quæ sunt in Repub. amplissima consequi possis, quam muneribus, quorum neque facultatem quisquam admiratur (est enim copiarum, non uirtutis) neque quisquam est, quin facietate iam defessus sit. Sed aliter atque ostenderam, facio, qui ingredior ad explicandam rationem sententiæ meæ. Quare omnem hanc disputationem in aduentum tuum differo. Summa scito te in expectatiōe esse, eaque a te expectari, quæ a summa uirtute, summoque ingenio expectanda sunt: at quæ si es, ut debes, paratus (quod ita esse confido) plurimis, maximisque muneribus, et nos amicos et ciues tuos uniuersos, et Rempublicam afficies. Illud profecto cognosces, mihi te neque cariorum neque iucundiorum esse quenquam.

M. T. C. CVRIONI S. P. D. 14

Epistolarum genera multa esse non ignoras: sed unum illud certissimum, cuius causa inuenta res ipsa est, ut certiores faceremus absenteis, si quid esset quod eos scire, aut nostra, aut ipsorum interesset. Huius generis literas a me profecto non expectas: domesticarum enim rerum tuarum habes et scriptores et nuncios. In meis autem rebus nihil est sane noui. Reliqua sunt epistolarum genera duo, quæ me magno opere delectant, unum familiare et iocosum: alterum seu uerum et graue. Vtro me minus deceat uti, non intellico. Iocerne tecum per literas? ciuem mehercule non puto esse, qui temporibus his ridere possit. An grauius aliquid scribam? quid est, quod possit grauitate

Cicerone scribi ad Curionem, nisi de Republica? atque in hoc genere hæc mea causa est, ut neque ea quæ nunc sentio, uelim scribere. Quamobrem quoniam mihi nulum scribendi argumentum relictum est, utar ea clausula, qua soleo, teque ad studium summæ laudis cohortabor. Est enim tibi grauis aduersaria constituta, et parata incredibilis quædam expectatio, quam tu uare facillime uinces, si hoc statueris, QUARVM LAVDVM gloriam adamaris, quibus artibus et laudes comparantur, in ijs esse elaborandum. In hanc sententiam scriberem plura, nisi te tua sponte satis incitatum esse considerem: et hoc quicquid attigi, non feci inflammandi tui causa, sed testificandi amoris mei. Vale.

HÆC negocia quomodo se habeant, ne epistola quidem narrare audeo tibi: etsi ubicunque es (ut scripsi ad te antea) in eadem es naui: tamen quod abes tibi gratulor: uel quia non uides ea, quæ nos, uel quod excelso et illustri loco sita sit laus tua, in plurimorum et sociorum, et ciuium conspectu, quæ ad nos nec obscuro, nec uario sermone, sed et clarissima et omnium una uoce perfertur. Vnum illud nescio, gratulerne tibi, an timeam, quod mirabilis est expectatio redditus tui, non quo uerear, ne tua uirtus opinionum hominum non respondeat: sed mehercule, ne cum ueneris, non habeas iam, quod cures: ita sunt omnia debilitata, et iam prope extincta. Sed hæc ipsa nescio rectene sint literis commissa: quare cætera cognosces ex alijs. Tu tamen siue habes aliquam spem de

de Repub. siue desperas : ea para , meditare , cogita , quæ esse in eo ciue ac uiro debent , qui sit Remp. as-
fictam, & oppressam miseris temporibus , ac perdis-
tis moribus , in ueterem libertatem ac dignitatem uiu-
dicaturus. Vale.

M. T. C. CVRIONI. S. P. D. 16

Nondum erat auditum, te ad Italiam aduentare,
cum Sextum Iulium Milonis mei familiarem ci-
bis ad te literis misi : sed tamen cum appropinquare
tuis aduentus putaretur, & te iam ex Asia Romam
uersus profectum esse constaret, magnitudo rei fecit,
ut non uereremur, ne nimis cito mitteremus, cum has
ad te perferri quàm primum literas magnopere uelle-
mus. Ego si mea in te essent officia solum Curio tan-
ta, quanta magis a te ipso prædicari, quam a me pon-
derari solent, uerecundius a te, si qua magna res mihi
petenda esset, contenderem. GRAVE EST E-
NIM homini pudenti, petere aliquid magnum ab eo,
de quo se bene meritum putet : ne id quod petat, exi-
gere magis, quam rogare, & in mercedis potius, quàm
beneficij loco numerare uideatur. Sed quia tua in me
uel nota omnibus, uel ipsa nouitate meorum temporū
clarissima & maxima beneficia extiterunt : EST
QVE ANIMI ingenui, cui multum debeas, eidem
plurimum uelle debere : non dubitavi id a te per lite-
ras petere, quod mihi omnium esset maximum, ma-
ximeq; necessarium. Neq; enim sum ueritus, ne susti-
nere tua in me uel innumerabilia beneficia non pos-
sem : cum præsertim considerem, nullam esse gratiam
tantam, quam uel non capere animus meus accipien-

do, uel remunerando, cumulandoq; illustrare posset. Ego omnia mea studia, omnemq; operam, curam, industria, cogitationem, mentem deniq; omnem in Milonis consulatu fixi & locavi, statuiq; in eo me non officij solum fructum, sed etiam pietatis laudem debere querere. Neq; uero cuiquam salutem ac fortunas suas tantæ curæ fuisse unquam puto, quantæ mihi sit honos eius, in quo omnia mea studia posita esse decreui. Huic te unum tanto adiumento esse si uolueris, posse intelligo, ut nihil sit præterea nobis requirendum. Habemus hæc omnia: bonorum studium conciliatum ex tribunatu, propter nostram (ut te spero intelligere) causam: uulgi ac multitudinis, propter magnificentiam munerum, liberalitatemq; naturæ: iuuentutis, & gratiosorum in suffragijs studia, propter ipsius excellentem in eo genere uel gratiam, uel diligentiam nostram suffragationem, si munus potentem: approbatam tamen, & iustam & debitam, & propterea fortasse etiam gratiosam. Dux nobis & autor opus est, & eorum uentorum, quos proposui, moderator quidam, & quasi gubernator: qui si ex omnibus unus exoptandus esset, quem tecum conferre possemus, non haberemus. Quamobrem si me memorem, si gratum, si bonum uirum, uel ex hoc ipso, quod tam uehementer de Milone laborem, existimare potes: si dignum deniq; tuis beneficijs iudicas, hoc a te peto, ut subuenias huic meæ sollicitudini, ut huic meæ laudi, uel (ut uerius dicam) propriæ saluti tuum studium dicet. De ipso T. Annio tantum tibi polliceor, te maioris animi, grauitatis, cōstantiæ, beneuolentiæ erga te, si completi hominem uolueris, habiturum esse

esse neminem. Mibi uero tantum decoris, tantum dignitatis adiunxeris, ut eundem te facile agnoscam fuisse in laude mea, qui fueris in salute. Ego ni te uidere scirem, cum hac ad te scriberem, quantum officij fuissem, quantum peregrini mihi esset in hac petitione Milonis omni non modo contentione, sed etiam dimicatione laborandum, plura scriberem. Nunc tibi omnem rem atque causam, meque totum commendo atque trado. Vnum hoc sic habeto, si a te hanc rem impetraro, me pene plus tibi, quam ipsi Miloni debiturum, non enim mihi tam mea salus cara fuit, in qua precipue sum ab illo adiutus, quam pietas erit in referenda gratia iucunda: eam autem tui unius studio me assequi posse confido. Vale.

M. T. C. PROCONSUL, CVRIO
NI TRIBVNO PLEB.

S. P. D.

17

Sera gratulatio reprehendi non solet, praesertim si nulla negligentia praetermissa est: longe enim abs sum, audio sero. Sed tibi et gratulor, et, ut sempiternae laudi tibi sit iste tribunatus, exopto, etque hortor, ut omnia gubernes et moderere prudentia tua: ne te auferant aliorum consilia. Nemo est, qui tibi sapientius suadere possit teipso: nunquam labere, si te audies. Non scribo hoc temere, cui scribam uideo, noui animum, noui consilium tuum: non uereor, ne quid timeas, ne quid stulte facias, si ea defendes, quae ipse recta esse senties. Quod in id Reipublicae tempus non incidetis, sed ueneris (iudicio enim tuo, non casu in ipsum discrimen rerum contulisti tribunatum tuum) profecto

C 4

cto

Et uides, quanta uis in Repub. temporum sit, quanta uarietas rerum, quam incerti exitus, quam flexibiles hominum uoluntates, quid insidiarum, quid uanitatis in uita sit, non dubito, quin cogites. Sed amabo te, cura et cogita nihil noui, sed illud idem, quod initio, scripsi: tecum loquere, te adhibe in consilium, te audi, tibi obtempera. Alteri qui melius dare consilium possit, quam tu, non facile inueniri potest: tibi uero ipsi certe nemo melius dabit. *Dij immortales*, cur ego non assum uel spectator tuarum laudum, uel particeps, uel socius, uel minister consiliorum? tametsi hoc minime tibi deest: sed tamen efficeret magnitudo & uis amoris mei, consilio te ut possem iuuare. Scribam ad te plura alias: paucis enim diebus eram missurus domesticos tabellarios: ut, quoniam sane feliciter, & ex mea sententia Rempub. gessimus, unis literis totius ætatis res gestas ad senatum perscriberem. De sacerdotio tuo quantam curam adhibuerim, quamquam difficili in re atq; caussa, cognosces ex ijs literis, quas *Thrasoni* liberto tuo dedi. Te mi *Curio* pro tua incredibili in me beneuolentia, meaq; item in te singulari, rogo atq; oro, ne patiare mihi quicquam ad hanc prouincialem molestiam temporis prorogari. Præsens tecum egi, cum te tribunum pleb. isto anno fore non putarem: itemq; petiui sapius per literas, sed tum quasi a senatore nobilissimo, & adolescente gratiosissimo, nunc a tribuno pleb. & a *Curione* tribuno, non ut decernatur aliquid noui, quod solet esse difficile, sed ut ne quid noui decernatur, ut & senatusconsultum, & leges defendas, eaq; mihi conditio maneat, qua profectus sum. Hoc te uehementer etiam atq; etiam rogo. Vale.

M. T.

M. T. C. PROCONSVL, M.
CAELIO S. P. D.

18

7

Quid tu me hoc tibi mandasse existimas, ut mihi gladiatorum compositiones, ut uadimonia dilata, & Chrestii compilationem mitteres, et ea quæ nobis, cum Romæ sumus, narrare nemo audeat? Vide quantum tibi meo iudicio tribuam, nec mehercule iniuria: πολιτικώτερον enim te adhuc neminem cognoui, ne illa quidem curo mihi scribas, quæ maximis in rebus Reipublicæ geruntur quotidie, nisi quid ad me ipsum pertinebit: scribent alij, multi nunciabunt, perferet etiam multa ipse rumor. Quare ego nec præterita nec præsentia abs te, sed ut ab homine longe in posterum prospiciente futura expecto, ut ex tuis literis, cum formam Reipublicæ uiderim, quale ædificium futurum sit, scire possim. Neque tamen adhuc habeo, quod te accusem: neque enim fuit, quod tu plus providere posses, quàm quivis nostrum, imprimis ego, qui cum Pompeio complures dies nullis in alijs, nisi de Republica sermonibus uersatus sum: quæ nec possunt scribi, nec scribenda sunt: tantum habeto, ciuem egregium esse Pompeiū, & ad omnia, quæ providenda sunt in Repub. & animo & consilio paratum. Quare da te homini: complectetur, mihi crede. Iam iidem illi & boni & mali ciues uidentur, qui nobis uideri solent. Ego cum Athenis decem ipsos dies fuisset, multumque mecum C. noster Caninius, proficiscebar inde pridie Nonas Quintileis, cum hoc ad te literarum dedi. Tibi cum omnia mea commendatissima esse cupio, tum nihil magis, quam ne tempus nobis

C 5

proa

prouinciæ prorogetur: in eo mihi sunt omnia. Quod quando, & quomodo, et per quos agendum sit, tu optime constitues. Vale.

M. T. C. CÆLIO RVFO AEDILI
CVRVLI DESIGNATO

19

S. P. D.

Primum tibi ut debeo, gratulor, latorq; cum præfenti, tum etiam sperata tua dignitate, serius, non negligentia mea, sed ignoratione rerum omnium. In his enim sum locis, quo & propter longinquitatem, et propter latrocinia tardissime omnia perferuntur. Et cum gratulor, tum uero quibus uerbis tibi gratias agam, non reperio, quod ita factum sit, ut dederis nobis, quemadmodum scripseras ad me, quem semper ridere possemus. Itaq; cum primum audiui, ego ille ipse factus sum, scis quem dico, egiq; omneis illos adolescentes, quos ille iactitabat, difficile est loqui, te autem contemplans absentem, & quasi tecum coram loquerer, non ædepol quantam egeris rem, neq; quantum facinus feceris: quod quia præter opinionem mihi acciderat, referebam me ad illud: Incredibile hoc factum obijcitur: repente uero incesse omnibus læticijs. In quo cum obiurgarer, quod nimio gaudio pene desiperem, ita me defendebam: Ego uoluptatem homini nimiam. Quid quæris: dum illum rideo, pene sum factus ille. Sed hæc pluribus multaq; alia, & de te & ad te, quamprimum ero aliquid nactus ocij. Te uero mi Rufe diligo, quem mihi fortuna dedit amplificatorum rem dignitatis meæ, ultorem non modo inimicorum, sed etiam inuidorum meorum, ut eos partim scelerum
suos

suorum, partim etiam ineptiarum pœniteret. Vale.

M. T. C. IMPERATOR M. CAE-
LIO RVFO AEDILI CVRV-
LI DESIGNATO
S. P. D.

20

TV uide quam timide, cum ad me literæ non per-
ferantur: non enim adduci possum, ut abs te, po-
stea quam Aedilis factus es, nullas putem datas: præ-
sertim cum esset tanta res, tantæ gratulationes de te,
quia quod sperabam de Hillo (balbus enim sum) quod
non putaram. Atqui sic habeto, nullam me epistolam
accepisse tuam post comitia ista præclara, quæ me læ-
ticia extulerunt: ex quo uereor, ne idem eueniat in
meas literas. Equidem nunquam domum nisi unam
epistolam, quin esset ad te altera: nec mihi est te ius-
cundius quicquam, nec carius. Sed balbi non sumus: ad
rem redeamus. Ut optasti, ita est, uelles enim ais, tan-
tummodo ut haberem negocij, quod esset ad laureo-
lam satis. Parthos times, quia diffidis copijs no-
stris ergo ita accidit. Nam Parthico bello nunciato,
locorum quibusdam angustijs, & natura montium fre-
tus, ad Amanum exercitum adduxi, satis probe orna-
tum auxilij, & quadam autoritate apud eos, qui me
non norant, nominis nostri. Multum est enim in his lo-
cis. Hicne est ille, qui urbem? quem senatus? nosti cæ-
tera. Cum uenissem ad Amanum, qui mons mihi cum
Bibulo communis est, diuisus aquarum diuortijs, Cas-
sius noster, quod mihi magnæ uoluptati fuit, feliciter
ab Antiochia hostem reiecerat, Bibulus prouinciam
acceperat. Interea cum meis copijs omnibus uexau

Ama

Amanienſeis hoſteis ſempiternos: multi occiſi, capti, reliqui diſſipati, caſtella munita improuiſo aduentu capta & incenſa. Ita uictoria iuſta Imperator appellatus apud Iſſum: quo in loco ſæpe, ut ex te audiui, Clitarchus tibi narrauit, Darium ab Alexandro eſſe ſuperatum: abduxi exercitum ad infeſtiſſimam Ciliciæ partem. Ibi quintum & uigeſimum iam diem aggeribus, uineis, turribus oppugnabam oppidum munitiſſimum Pindenſiſſum, tantis operibus, tantoq; negotio, ut mihi ad ſummam gloriam nihil deſit, niſi nomen oppidi: quod ſi ut ſpero cepero, tum uero literas publice mittam. Hæc ad te in præſenti ſcripſi, ut ſperes te aſſequi id, quod optaſſes. Sed, ut redeam ad Parthos, hæc æſtas habuit hunc exitum ſatis felicem. Ea quæ ſequitur magno eſt in timore. Quare mi Ruſe uigila, primū ut mihi ſuccedatur: ſin id erit, ut ſcribis, & ut ego arbitror, ſerius, illud quod facile eſt: ne quid mihi tēporis prorogetur. De Republica ex tuis literis, ut antea tibi ſcripſi, cum præſentia, tū etiam futura magis expecto. Quare, ut ad me omnia quam diligentiffime perſcribas, te uehementer rogo. Vale.

M. T. C. IMPERATOR M. CAELIO
21 AEDILI CVRVLI S. P. D.

Putaresne unquam accidere poſſe, ut mihi uerba deeſſent, neque ſolum iſta ueſtra oratoria, ſed hæc etiam leuia noſtratia? Deſunt autē propter hanc cauſſam, quod mirifice ſum ſolicitus, quidnam de prouincijs decernatur. Me mirum deſiderium tenet urbis, incredibile meorum, atq; inprimis tui, ſacietas au-
tem

tem provinciæ: uel quia uidemur eam famam consecuti, ut non tam accessio quærenda, quam fortuna metuenda sit: uel quia totum negotium non est dignum uiribus nostris, qui maiora in Republica onera sustinere & possimus & soleamus: uel quia belli magni timor impendet, quod uideamur effugere, si ad constitutum diem decedemus. De Pantheris per eos qui uenari solent, agitur mandato meo diligenter: sed mira paucitas est, & eas, quæ sunt, ualde diunt queri, quod nihil cuiquam insidiarum in mea provincia, nisi sibi, fiat, itaq; constituisse dicuntur in Cariam ex nostra provincia decedere. Sed tamen sedulo fit, & inprimis a Patiscbo. Quicquid erit, tibi erit: sed quid plane esset, nesciebamus. Mihi mehercule magnæ curæ est ædilitas tua: ipsa dies me admonebat, scripsi enim hæc ipsis Megalensibus. Tu uelim ad me de omni Reipublicæ statu quam diligentissime perscribas: ea enim certissima putabo, quæ ex te cognouero. Vale.

M. T. C. IMPERATOR, M. CAE-
LIO AEDILI CVRULI

S. P. D.

22

Solicitus equidem eram de rebus urbanis, ita tu multosæ conciones, ita molestæ Quinquatrijs afferebantur: nam citeriora nondum audiebamus: Sed tamen nihil me magis sollicitabat, quam in his molestijs non me, si qua ridenda essent, ridere tecum: sunt enim multa, sed ea non audeo scribere. Illud moleste fero, nihil me adhuc his de rebus habere tuarum literarum. Quare etsi cum tu hæc leges, ego iam annum munus confecerō: tamen obuiæ mihi uelim sint literæ
tuæ

tua, quæ me erudiant de omni Republica, ne hospes
plane ueniam: hoc melius quam tu, nemo facere po-
test. Diogenes tuus homo modestus a me cum Philo-
ne Pesinunte discessit, iter habebant ad Laium Re-
gem: quanquam omnia nec benigna, nec copiosa co-
gnorant. Urbem, mi Ruse, cole, & in ista luce uiue.
Omnis enim peregrinatio (quod ego ab adolescentia
iudicau) obscura & sordida est ijs, quorum industria
Romæ potest illustris esse. Quod cum probe scirem,
utinam in sententia permansissem. Cum una mebercu-
le ambulatiuncula, atque uno sermone nostro omneis
fructus prouinciæ non conféro. Spero me integra-
tis laudem consecutum: non erat minor ex contem-
nenda, quam ex conseruata prouincia spes triumphi:
In qua satis gloriose triumpharem, si non essem tama-
diu quidem in desiderio rerû mibi carissimarum. Sed
(ut spero) propediem te uidebo: tu mibi obuiam mit-
te epistolas te dignas. Vale.

M. T. C. M. CAELIO AEDILI

23

CVRVLI S. P. D

Raras tuas quidem (fortasse enim non perferun-
tur) sed suauis accipio literas: uel quas proxi-
me acceperam, quam prudentes, quam multi & offi-
cij, & consilij? Et si omnia sic constitueram mibi a-
genda, ut tu admonebas, tamen confirmantur nostra
consilia, cum sentimus prudentibus, fideliterque sua-
dentibus idem uideri. Ego Appium (ut sæpe tecum
locutus sum) ualde diligo, meque ab eo diligi statim
cceptum esse, ut simultatem deposuimus, sensi. Nam
& honorificus consul in me fuit, & suauis amicus, et
studio,

studiosus studiorum etiam meorum. Mea uero officia ei non defuisse, tu es testis: quoniam ~~κακὸς μάγος~~ (ut opinor) accedit Phania, & mehercule etiam pluris eū feci, quod te amari ab eo sensi. Iam me Pompeij totum esse scis. Brutū a me amari intelligis. Quid est causæ, cur mihi non in optatis sit completi hominem florentem ætate, opibus, honoribus, ingenio, liberis, propinquis, affinibus, amicis: collegam meum præsertim, & in ipsa collegij laude, & scientia studiosum mei? Hæc eo pluribus scripsi, quod mihi significabant tuæ literæ subdubitare, qua essem erga illū uoluntate. Credo te audisse aliquid: falsum est, mihi crede, si quid audisti. Genus institutorum & rationum mearum dissimilitudinem nonnullam habet cum illius administratione prouinciæ. Ex eo quidam suspicati fortasse sunt, animorum contentione, non opinionum dissensione me ab eo discrepare: Nihil autem feci unquam, neq; dixi, quod contra illius existimationem esse uellem. Post hoc negotium autem, & temeritatem nostri Dolabellæ, deprecatores me pro illius periculo præbeo. Erat in eadem epistola ueternus ciuitatis: gaudebam sane, & congelasse nostrum amicum lætabar ocio. Extrema pagella pupugit me tuo chirographo: Quid ais? Cæsarem non defendit Curio? quis hoc putaret præter me: ita in uia putauī. Dii immortales, quam ego risum nostrum desidero. Mibi erat in animo, quoniam iurisdictionem confeceram, ciuitates locupletarum, publicanis etiam superioris lustrī reliqua, sine sociorum ulla querela, conseruaram: priuatis, summis, infimis fuerā iucundus, proficisci in Ciliciam Nonis Maij: & cum primū æstiuā

attia

attigissem, militaremque rem collocassem, decedere ex senatus consulto. Cupio te ædilem uidere, miroque desiderio me urbs afficit et omnes mei, tuque inprimis. Vale.

M. T. C. IMPERATOR, M. CAE

24 LIO AEDILI CVRVLI

S. P. D.

Fabio uiro optimo, et homine doctissimo familiarissime utor, mirificeque cum diligo, cum propter summum ingenium eius summamque doctrinam, tum propter singularem modestiam. Eius negotium sic uelim suscipias, ut si esset res mea. Noui ego uos magnos patronos: hominem occidat oportet, qui uestra opera uti uelit: sed in hoc homine nullam accipio excusationem; omnia relinques, si me amabis, cum tua opera Fabius uti solet. Ego res Romanas uehementer expecto, et desidero, inprimisque quid agas, scire audeo: nam iam diu propter hyemis magnitudinem nihil noui ad nos afferrebat. Vale.

M. T. C. M. CAELIO AEDILI

25 CVRVLI S. P. D.

Non potuit accuratius agi, neque prudentius, quam actum est a te cum Curione de supplicatione, et mehercule confecta res ex sententia mea est, cum celeritate, tum quod is, qui erat iratus, competitor tuus, et idem meus, assensus est ei, qui ornaui res nostras diuinis laudibus. Quare scito me sperare ea, quae sequuntur, ad quae tu te para. Dolabellam a te gaudeo primum laudari, deinde etiam amari. Nam ea quae speras Tulliae meae prudentia temperari posse, scio

scio cui epistolæ tuæ respondeant Quid si meam legas, quā ego tum ex tuis literis misi ad Appium? Sed quid agas? sic uiuitur. Quod actum est, dii approbent. Spero fore iucundum generum nobis: multum in eo tua nos humanitas adiuuabit. Respublica me ualde sollicitat. fauceo Curioni, Cæsari honestissime cupio, pro Pompeio mori possum: sed tamen ipsa Respublica nihil mihi est carius. in qua tu non ualde te iactas: districte enim mihi uideris esse, quod & bonus ciuis, & bonus amicus es. Ego de prouincia decedens, Quæstorem Cælium præposui prouinciæ. Puerum inquis? at quæstorem ac nobilem adolescentem, ac omnium fere exemplum: neque erat superiore honore ullus quem præficerem. Pontinius multo ante discesserat: a Quinto fratre impetrari non poterat: quem tamen si reliquisset, dicerent iniqui, non me plane post annum, ut senatus uoluisset, ex prouincia decessisse, quoniam alterum me reliquisset. Fortasse & illud adderent, senatum eos uoluisse prouincijs præesse, qui antea non præfuisent, fratrem meum trienniū Asiæ præfuisse. Denique nunc sollicitus non sum: si fratrem reliquisset, omnia timerem. Postremo non tam mea sponte, quam potentissimorum duorum exemplo, qui omneis Cæsarios, Antoniosq; complexi sunt, hominem adolescentem non tam allicere uolui, quam alienare nolui. Hoc tu meum consilium laudes necesse est: mutari enim non potest. De Ocella parum plane ad me scripseras, & in actis non erat. Tuæ res gestæ ita notæ sunt, ut trans montem Taurum etiam de matrimonio sit auditum. Ego nisi quid me Etetia morabuntur, celeriter (ut spero) uos uidebo. Vale.

D

M. T.

M. T. C. IMPERATOR, M. CAE-
LIO S. P. D.

Magno dolore me affecissent tuæ literæ, nisi id
et ratio ipsa depulisset omneis molestias, et
diuturna desperatione rerum obdurisset animus ad
dolorem nouum. Sed tamen quare acciderit, ut ex
meis superioribus literis id suspicari, quod scribis,
nescio. Quid enim fuit in illis præter querelam tem-
porum, quæ non animum meum magis sollicitum habe-
rent quam tuum? Nam non eam cognoui aciem inge-
nij tui, quod ipsi uidebam, te id ut non putem uidere.
Illud miror, adduci potuisse te, qui me penitus nosse
deberes, ut existimares, aut me tam improvidum, qui
ab exercitata fortuna ad inclinatam et prope iacen-
tem desciscerem: aut tam inconstantem, ut collectam
gratiam florentissimi hominis effunderem, a meq; ipse
deficerem, et quod initio, semperq; fugi, ciuili bello
interesssem. Quod est igitur meum triste consilium? ut
discederem fortasse in aliquas solitudines? nostri enim
non modo stomachi mei, cuius tu similem quondam
habebas, sed etiam oculorum in hominum insolentium
indignitate fastidium. Accedit etiã molesta hæc pom-
palistorum meorum, nomenq; imperij, quo appellor:
Eo si onere carerem, quamuis paruis Italiæ latebris
contentus essem. Sed incurrit hæc nostra laurus
non solum in oculos, sed iam etiam in uoculas maleuo-
lorum. Quod cum ita esset, nihil tamen unquam de
profectione, nisi uobis approbantibus, cogitavi. Sed
mea prædiola tibi nota sunt: in his mihi necesse est es-
se, ne amicis molestus sim. Quod autem in maritimis
sum

sum. facile moueo nonnullis suspicionem, uelle me nauigare: quod tamen fortasse non nolle, si possem adocium: nam ad bellum quidem qui conuenit? præsertim contra eum, cui spero me satisfecisse: ab eo, cui tamen satisfieri nullo modo potest: Deinde sententiam meam tu facillime perspicere potuisti, iam ab illo tempore, cum in Camanum mihi obuiam uenisti: non enim te cælaui sermonem. Sed nonne tum prouidisti, quam abhorrerem ab urbe reliquenda? quod cum audissem, nonne tibi affirmavi, quiduis me potius perpesurum, quam ex Italia me ad bellum ciuile exiturum? Quid ergo accidit, cur consilium mutarem? nonne potius omnia, ut in sententia permanerem? Credas hoc mihi uelim, quod puto te existimare, ex his miserijs nihil aliud me querere, nisi ut homines aliquando intelligant, me nihil maluisse, quam pacem: ea desperata nihil tam fugisse, quam arma ciuilia. Huius me constantia puto fore, ut nunquam poeniteat. Etenim memini in hoc genere gloriari solitum esse familiarem nostrum Hortensium, quod nunquam bello ciuili interfuisset. Hoc nostra laus erit illustrior, quod illi tribuebatur ignauia: de nobis id existimari posse non arbitror. Nec me ita terrent, quæ mihi a te ad timorē fidissime atq; amantissime proponuntur. Nulla est enim acerbitas, quæ non omnibus hac orbis terrarum perturbatione impendere uideatur: quam quidem ego a Republica, meis priuatis & domesticis incommodis libentissime, uel istis ipsis, quæ tu me mones, ut caueam redemissem. Filio meo, quem tibi carum esse gaudeo, si erit ulla Respu. satis amplum patrimoniū relinqua memoriam nominis mei: sin autem nulla erit, nihil ac-

cidet ei separatim a reliquis ciuibus. Nam quod ro-
gas, ut respiciam generum meum adolescentem opti-
mum, mihiq; carissimum: an dubitas, cum scias quanti
cum illum, tum uero Tulliam meam faciam, quin ea
me cura uehementissime sollicitet? Et eo magis, quod
in communibus miserijs hac tantum oblectabar specu-
la. Dolabellam meum, uel potius nostrum, uidebam fo-
re ab ijs molestijs, quas liberalitate sua contraxerat,
liberum. Velim quæras, quos ille dies sustinuerit, in ur-
be dum fuit, quam acerbos sibi, quam mihi ipsi socero
non honestos. Itaque ego neq; hunc Hispanicensem cas-
sum expecto, de quo mihi exploratum est ita esse, ut
scribis: nec quicquam astute cogito. Si quando erit ci-
uitas, erit profecto nobis locus: sin autem non erit, in
easdem solitudines tu ipse (ut arbitror) uenies, in qui-
bus nos consedissee audies. Sed ego fortassis uaticinor:
Et hæc omnia meliores habebunt exitus. Recordor
enim desperationes eorum, qui senes erant adolescen-
te me. Eos ego fortasse nunc imitor, Et utor ætatis
uicio. Velim ita sit. Sed tamen togam prætextam texi
Oppio, puto te audisse: nam Curtius noster dibaphum
cogitat, sed eum infector moratur. Hæc aspersi, ut sci-
res me tamen in stomacho solere ridere. De Dolabela,
quod scripsi, uideas suadeo, tanquam si res tua aga-
tur. Extremum illud erit, nos nihil turbulenter, nihil
temere faciemus. Te tamen oramus, quibuscumq; eri-
mus in terris, ut nos liberosq; nostros ita tueare, ut
amicicia nostra Et tua fides postulabit. Vale.

M. T. C. CANINIO SALLUSTIO

Literas a te mihi stator tuus reddidit Tarſi ad
XVI. Calend. Sextilis. His ego ordine, ut uideris
uolle, reſpondebo. De ſucceſſore meo nihil audiui, nec
quenquam fore arbitror. Quin ad diem decedam, nulla
cauſſa eſt, præſertim ſublato metu Parthico. Como-
moraturum me nuſquam ſane arbitror. Rhodum Ci-
ceronem cauſſa puerorum acceſſurum puto, neque id
tamen certum. Ad urbem uelim quam primum uenire,
ſed tamen iter meum Reip. & rerum urbanarum ra-
tio gubernabit. Succeſſor tuus non poteſt ita matura-
re ullo modo, ut tu me in Aſia poſſis conuenire. De ra-
tionibus referendis non erat incommodum te nullam
referre, quam tibi ſcribis a Bibulo fieri, poteſtatem:
ſed id uix mihi uideris per legem Iuliam facere poſſe,
quam Bibulus certa quadam ratione non ſeruat, tibi
magno opere ſeruandam cenſeo. Quod ſcribis Apa-
mea præſidium deduci non oportuiſſe, uidebam idem
cæteros exiſtimare, moleſteque ferebam de ea re mi-
nus commodos ſermones malucolorum fuiſſe. Parthi
tranſierint, nec ne, præter te, uideo dubitare nemi-
nem: itaque omnia præſidia, quæ magna & firma
paraueram, commotus hominum non dubio ſermone,
dimiſi. Rationes mei Quæſtoris nec uerum fuit me ti-
bi mittere, nec tum erant confectæ: eas nos Apameæ
deponere cogitabamus. De prædamea præter Quæ-
ſtores urbanos, id eſt, populum Romanum, Teruncium
nec attigit, nec tacturus eſt quiſquam. Laodiceæ me
prædes accepturum arbitror omnis pecuniæ publi-
cæ, ut & mihi & populo cautum ſit ſine uecturæ pe-
riculo. Quod ſcribis ad me de drachmis CCCLIII.
nihil eſt quod in iſto genere cuiquam poſſim commo-

D :

dare

dare. Omnis enim pecunia ita tractatur, ut præda a præfectis: quæ autem mihi attributa est, a Quæstore curetur. Quod quæris, quid existimem de legionibus quæ decretæ sunt in Syriam: antea dubitabam uenturæ ne essent, nunc mihi non est dubium, quin si antea auditum erit ocium esse in Syria, uenturæ non sint. Marium quidem successorem tarde uideo esse uenturum, propterea quod Senatus ita decreuit, ut cum legionibus iret. Vni epistolæ respondi: uenio ad alterā. Petis a me, ut Bibulo te quam diligentissime commendem: in quo mihi uoluntas non deest, sed locus uideatur esse tecum exoptulandi. Solus enim tu ex omnibus, qui cum Bibulo sunt, certiores me nunquam fecisti, quam ualde Bibuli uoluntas a me sine causa abhorreret. Per multi enim ad me detulerunt, cum magnus Antiochiæ metus esset, & magna spes in me, atque in exercitu meo, solitum dicere, quiduis se perpeti malle, quam uideri eguisse auxilio meo, quod ego officio quæstorio adductum te, reticere de prætore tuo non moleste ferebam: quanquam quemadmodum tractare, audiebam. Ille autem, cum ad Thermum de Parthico bello scriberet, ad me literam nunquam misit, ad quem intelligebat eius belli periculum pertinere. Tantum de auguratu filij sui scripsit ad me: in quo ego misericordia commotus, et quod semper amicissimus Bibulo fui, dedi operam, ut ei quam humanissimi me scriberem. Ille si omnibus est maleuolus (quod nunquam existimaui) minus offendor in me: sin a me est alienior, nihil tibi literæ meæ proderunt. Nam ad senatum, quas Bibulas literas misit, in ijs, quod mihi cum illo erat commune, sibi soli attribuit: se ait curasse, ut

se, ut cum quæstu populi pecunia permutaretur: quod autem meum erat proprium, ut alarijs transpadanis ui negarem, id etiam populo se remisisse scribit: quod uero illius erat solius, id mecum communicat: equitibus auxiliarijs egere se inquit, cum amplius frumenti postularem. Illud uero pusilli animi, & ipsa maleuolentia ieiuni atq; inanis, quod Ariobarzanem, quem senatus per me regem appellauit, mihiq; commendauit, iste in literis non regem, sed regis Ariobazanis filium appellat. Hoc animo qui sunt, deteriores sunt rogati. Sed tibi morem gesti: literas ad eum scripsi: quas cum acceperis, facies quod uoles. Vale.

M. T. C. IMPERATOR, Q. THERMO PROCVRATORI S. P. D. 28

Officium meum erga Rhodonem, ceteraq; mea studia, quæ tibi ac tuis præstiti, tibi homini gratissimo grata esse uehementer gaudeo: mihiq; scito indies maiori curæ esse dignitatem tuam: quæ quidem a te ipso integritate & clementia tua sic amplificata est, ut nihil addi posse uideatur. Sed mihi magis magisq; quotidie de rationibus tuis cogitanti, placet illud meum consilium, quod initio Aristoni nostro, ut ad me uenit, graueis te ostendi suscepturum inimici-
cias, si adolescens potens & nobilis a te ignominia affectus esset: & hercle sine dubio erit ignominia: habes enim neminem honoris gradu superiorem. Illæ autem, ut omittam nobilitatem, hoc ipse uincit uiros optimos, hominesq; innocentissimos legatos tuos, quod & quæstor est & quæstor tuus. Nocere tibi iratum neminem posse perspicio: sed tamen treis fra-

D 4 tres

tres summo loco natos, promptos, nō indifertos, te nō lo habere iratos, iure præsertim quos uideo deinceps tribunos plebis per triennium fore. Tempora autem Reipub. qualia futura sint, quis scit? mihi quidem turbulenta uidentur fore. Cur ergo te uelim incidere in terrores tribunitios? præsertim cum sine cuiusquam reprehensione legatis. Quæstorem possis anteferre, Qui si dignum se maioribus suis præbuerit, (ut spero & opto) tua laus ex aliqua parte fuerit: sin quid offenderit, sibi totum, nihil tibi offenderit. Quæ mihi ueniebant in mentem, quæ ad te pertinere arbitrabar, quod in Ciliciam proficiscebar, existimaui me ad te oportere scribere. Tu quod egeris, id uelim dij approbent. Sed si me audies, uitabis inimicicias, et posteritatis ocio consules. Vale.

M. T. C. IMPERATOR, C. CÆLIO
L. FILIO S. P. D.

18.

Cum optatissimum nuncium accepiſsem, te mihi quæstorem obtigiſſe, eo iucundiorē mihi eam sortem ſperabam fore, quo diutius in prouincia mecum fuiſſes. Magni enim uidebatur intereſſe ad eam neceſſitudinem, quam nobis ſors tribuiſſet, conſuetudinem quoque accedere. Poſtea, cum mihi nihil neque a te ipſo, neque ab ullo alio de aduentu tuo ſcriberetur, uerebar, ne id ita caderet, quod etiam nunc uereor, ne ante, quam tu in prouinciam ueniſſes, ego de prouincia diſcederem. Accepi autem a te miſſas literas in prouincia, cum eſſem in caſtris, ad duodecimum Calend. Quintileis, ſcriptas humaniſſime, quibus facile et officium & ingenium tuum perſpici poſſit: ſed neque
unde

unde, neque quo die datae essent, aut quo tempore te expectarem, significabant: nec is, qui attulerat, a te acceperat, ut ex eo scirem, quo ex loco, et quo tempore essent datae. Quae cum essent incerta, existimaui tamen faciendum esse, ut ad te statores meos et lectores cum literis mitterem: quas si satis opportuno tempore accepisti, gratissimum mihi feceris, si ad me in Ciliatiam quamprimum ueneris. Nam quod ad me Curius consobrinus tuus (ut scis) mihi maxime necessarius quod item C. Virginus, propinquus tuus familiarissimus noster de te accuratissime scripsit, ualet id quidem apud me multum, sicut debet hominum amicissimorum diligens commendatio: sed tuae literae de tua praesertim dignitate, et de nostra coniunctione, maximi sunt apud me ponderis. Mihi quae stor optatior obtingere nemo potuit. Quamobrem, quaecumque a me ornamenta in te proficiscentur, elaborabo, ut omnes intelligant, a me habitam esse rationem tuae maiorumque tuorum dignitatis. Sed id iam facilius consequar, si ad me in Ciliatiam ueneris: quod ego et mea, et Reipublicae, et maxime tua interesse arbitror. Vale.

M A R C I T V L L I I

CICERONIS EPISTOLARVM

LIBER AD APPIVM CLAV-

DIVM, ET CAETE-

ROS.

M. T. C. APPIO PVLCHRO IMPE-

RATORI S. P. D.

D 5

30

Si